

Het Klimaatplan 2025-2035 schiet ernstig tekort. Klimaatverandering is het grootste probleem van onze tijd, maar dit plan toont geen enkele urgentie om dat probleem daadwerkelijk aan te pakken. In plaats van een krachtig, toekomstgericht beleid, blijft het Klimaatplan hangen in halve maatregelen, politieke voorzichtigheid en een voortzetting van achterhaalde praktijken. Het is niet alleen teleurstellend, maar ronduit onverantwoord dat Nederland, een van de grootste historische uitstoters per capita, haar verantwoordelijkheid niet serieus neemt.

Wij hebben nog maar een beperkte koolstofruimte over om de opwarming onder de 1,5°C te houden, en met dit plan stevenen we recht af op een veel gevaarlijkere toekomst. Nederland zou al in de jaren 2030 CO₂-neutraal moeten zijn, maar het huidige plan stelt die ambitie uit naar een tijdstip waarop de schade al onherstelbaar is.

Hieronder enkele van de grootste tekortkomingen en concrete voorstellen voor verbeteringen:

1. Gebrek aan rechtvaardigheid: energiebelasting (blz. 16)

Het is een schandaal dat grootverbruikers van gas en energie grotendeels zijn vrijgesteld van energiebelasting, terwijl huishoudens en kleine bedrijven de volle mep betalen. De belastingvoordelen voor grote vervuilers zijn niet te verdedigen en ondermijnen iedere poging tot een rechtvaardige energietransitie.

Voorstel: Afschaffen van alle belastingvoordelen voor grootverbruikers. Dit levert miljarden op, die direct ingezet kunnen worden om huishoudens met lage en middeninkomens te ondersteunen bij het isoleren en verduurzamen van hun woningen.

2. Internationale klimaatstrategie: fossiele subsidies via Atradius (blz. 19)

Nederland blijft fossiele projecten in het buitenland ondersteunen via exportkredietverzekeringen van Atradius DSB. Dit is niet alleen hypocriet, maar volledig in strijd met de klimaatdoelen. Het feit dat Nederland vervuiling exporteert naar andere landen ondermijnt onze geloofwaardigheid en de mondiale energietransitie.

Voorstel: Stop onmiddellijk met alle fossiele steun via Atradius, inclusief luchthavens, maar ook intensieve veehouderij. Deze middelen moeten volledig worden gericht op duurzame investeringen in binnen- en buitenland.

3. Vliegverkeer en belastingvrijstelling: een scheve situatie (blz. 44)

Het is onacceptabel dat kerosine en vliegtickets nog steeds belastingvrij zijn, terwijl treinreizen en autovervoer wél worden belast. Dit is een historisch gegroeid privilege voor de luchtvaartsector dat niet meer van deze tijd is. De luchtvaart is een van de grootste uitstoters en moet haar eerlijke deel bijdragen. We moeten ervoor zorgen dat duurzaam deelvervoer aantrekkelijker (en dus ook goedkoper) is dan vliegen.

Voorstel: Hef BTW op kerosine en vliegtickets, en gebruik de opbrengsten om duurzame mobiliteit te stimuleren, zoals beter en goedkoper openbaar vervoer. Dit zorgt voor een eerlijk speelveld tussen vervoersmiddelen en vermindert de klimaatimpact van reizen. Transferpassagiers moeten ook vliegbelasting gaan betalen.

4. Fossiele subsidies: een hardnekkig probleem

Het feit dat fossiele subsidies in dit Klimaatplan in het algemeen niet eens worden genoemd, is ronduit schandalig. Jaarlijks geeft Nederland miljarden uit aan directe en indirecte subsidies voor fossiele brandstoffen. Deze subsidies ondermijnen elk klimaatdoel en vertragen de noodzakelijke transitie.

Voorstel: Schaf alle fossiele subsidies onmiddellijk af. Dit is een minimale voorwaarde om de klimaatdoelen te halen en draagt direct bij aan het versnellen van de energietransitie.

5. Energiebeheer Nederland (EBN): achterhaald beleid (blz. 37)

Het staatsbedrijf Energiebeheer Nederland (EBN) blijft investeren in fossiele projecten, terwijl deze sector op zijn laatste benen loopt. Dit is een voorbeeld van oude-economie-denken dat we ons niet meer kunnen veroorloven. De staat zou een voortrekkersrol moeten spelen in de transitie naar een duurzame economie.

Voorstel: Herstructureer EBN zodat het uitsluitend investeert in hernieuwbare energie en verduurzaming. Dit geeft een sterk signaal dat Nederland afscheid neemt van fossiele energie.

6. Burgerberaad en transparantie: onvoldoende ambitie (blz. 71)

Hoewel het een stap in de goede richting is dat er een burgerberaad komt, is dit niet genoeg. De huidige internetconsultatie is ontoegankelijk en geeft een oneerlijk voordeel aan grote bedrijven en lobbyorganisaties.

Voorstellen:

Organiseer jaarlijks een burgerberaad om klimaatmaatregelen te bespreken en te verbeteren. Dit maakt het beleid democratischer en inclusiever. Publiceer volledige transparantie over de invloed van bedrijven en organisaties op het Klimaatplan.

7. Fossiele reclames en gedragsverandering (blz. 32)

Gedragsverandering wordt in het Klimaatplan aangemerkt als cruciaal, maar een van de meest voor de hand liggende maatregelen ontbreekt: een verbod op fossiele reclames. Wetenschappers hebben al meerdere keren benadrukt dat dit essentieel is om duurzame keuzes te normaliseren en niet-duurzaam gedrag te ontmoedigen.

Voorstel: Neem een verbod op fossiele reclames op in het Klimaatplan. Dit is een laagdrempelige, maar strategisch belangrijke maatregel om gedragsverandering te stimuleren.

8. Visie op toekomst industrie

Er worden maatwerkafspraken gemaakt met de grootste vervuilers van Nederland om ze koste wat kost hier te houden. Dit is kortzichtig, want als die bedrijven op lange termijn niet kunnen concurreren is subsidie om ze overeind te houden weggegooid geld. We moeten kijken naar de industrie die we hier in 2050 willen en dan terugredeneren naar welke bedrijven of initiatieven we willen subsidiëren om daar te komen. Recyclingbedrijven gaan met bosjes failliet en ontvangen geen enkele steun, terwijl we op het punt staan miljarden te steken in een staalfabriek die hier nooit kan concurreren door een gebrek aan goedkope duurzame energie.

Voorstel:

Stop alle onderhandelingen over maatwerksubsidies en kijk in plaats daarvan naar de industrie van de toekomst - bedrijven die hier op lange termijn duurzaam en competitief kan zijn. Ga die bedrijven helpen om te concurreren nu er nog geen level playing field is (bijv. omdat CBAM nog even op zich laat wachten).

Conclusie:

Het Klimaatplan 2025-2035 toont een gebrek aan visie en urgentie. Klimaatverandering is de grootste uitdaging van onze tijd en wordt met dit plan niet serieus genomen. Nederland heeft een historische verantwoordelijkheid en de middelen om veel ambitieuzer te zijn. Alleen met stevige maatregelen en politieke durf kunnen we een leefbare toekomst veiligstellen. Alles minder dan dat is onacceptabel en negeert de realiteit van de klimaatcrisis.